

Den Haag

ADVIEZEN – Welstands- en Monumentencommissie 2

Gemeente Den Haag, 7 juni 2023

Locatie:

Spui 70, kamer C01.09

Aanwezig:

Karen van Vliet

Plv. voorzitter

Joris Molenaar

Lid

Frederik Pöll

Lid

Secretaris:

Kirsten van der Plas (agendapunt 1 t/m 4) en Shabnam Esmailzadeh (agendapunt 5 t/m 9)

INGEKOMEN BOUWPLANNEN

De commissie heeft over onderstaande plannen geadviseerd. De adviezen zijn ter plekke vastgesteld.

1 Barentszstraat 64

Wcie 20230607/202317624

Bouwen: het vergroten en veranderen van de woning Barentszstraat 64 door het vervangen van de kapconstructie en het plaatsen van een dakkapel en dakramen.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota .

Eerder stemde de commissie niet in met aanpassingen aan dit pand. Hoewel in het voorliggende aangepaste ontwerp stappen zijn gezet kan de commissie er nog niet mee instemmen.

Kenmerkend voor dit stadsgezicht is het nog grotendeels gave kappenlandschap met kleinschalige schilddaken. De aanpassing en vergroting van de kap door toepassing van een mansardekap leidt tot een verstoring van de samenhang van het blok met lagere schilddaken. Een dergelijke kap is atypisch op deze plek en vormt een aantasting van het karakteristieke dakenlandschap dat deel uitmaakt van het beschermde stadsgezicht. De commissie kan zich een verhoogde schildkapvorm voorstellen waarbij het voorschild wordt doorgetrokken met eenzelfde hellingshoek als bestaand en het intact houden van de kroonlijst en goothoogte, maar waarbij de nok naar boven wordt gelegd. De zijdelingse bouwmuren dienen dan iets te worden opgehoogd. Dit levert een vergroting op met behoud van de belangrijkste karakteristieken van de bestaande kap. De toepassing van een compacte en gecentreerde dakkapel, in vormgeving en detaillering zorgvuldig gerelateerd aan de bestaande architectuur, is denkbaar in het voordakvlak. De nu getekende dakkapel is te fors in relatie tot het dakvlak, een situering binnen de maat van de consoles van de kroonlijst is mogelijk goed in verhouding. Het boeiboord van de dakkapel dient ondergeschikt aan de bestaande dakrand te worden gemaatvoerd en vormgegeven.

De commissie constateert dat het eerder getekende dakterras/loggia is komen te vervallen. Gezien de impact van de gevraagde wijzigingen op de architectonische uitwerking van het plan, zal de commissie de detaillering beoordelen als de typologie van het schild is aangepast. Zij vraagt wel de detaillering compleet te maken, in het bijzonder die van de achtergevel. Dit betekent ook dat alle details volledig gemaatvoerd dienen te worden en dat de toe te passen materialen en kleuren in kleurcodes worden aangegeven. Het type pan dient ook nader gespecificeerd te worden.

2 Herderinnestraat 5, 5A en 5B

Wcie 20230607/202316250

Bouwen/Cultuurhistorie: het veranderen en vergroten van de woningen Herderinnestraat 5, 5A en 5B door het wijzigen van de indeling, het maken van een uitbreiding op de eerste verdieping, het maken van een dakterras op de tweede verdieping en het realiseren van een extra bouwlaag ten behoeve van een zelfstandige woning.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

De commissie kan zich een dakopbouw op deze woning voorstellen en onderschrijft de keuze voor een afgeknotte schildkap maar zij stemt niet in met de voorgestelde architectonische uitwerking.

De bestaande gevelwand kenmerkt zich door hoogwaardige historische architectuur, individueel geparceleerd zoals kenmerkend in de binnenstad. De keuze voor een alzijdig schild doet hier recht aan en levert het gewenste sobere, ondergeschikte beeld op. De commissie vraagt om de helling van het schild zorgvuldig te bepalen, rekening houdend met de belendingen. Vanuit de Boekhorststraat gezien oogt het schild te steil en onttrekt het het zicht op de kap van de belendingen, waaronder die van de monumentale trapgevel.

Dakkapellen in de zijdakvlakken zijn voorstelbaar mits voldoende teruggelegd van de voorgevel. Deze zijn nu te dicht op de voorgevel gepositioneerd. Om het karakter zoveel mogelijk aan te sluiten bij het bestaande kappenlandschap wordt gevraagd de dakkapel in lengte te beperken tot de afmeting nodig voor de trap.

Ten aanzien van de detaillering beoordeelt de commissie de pan als te grof in relatie tot de relatief kleine kap en in de context. De commissie vraagt om de toepassing van een vlakkere pan (bijvoorbeeld tuile du nord) of (natuur)leien. Als kleurstelling is zowel antraciet als rood voorstelbaar. De commissie beoordeelt de keuze voor stuc als gevelmateriaal voor de achtergevel denkbaar maar vraagt om de kleurstelling af te stemmen op het kleurenpalet binnen de bestaande gevelwand. Antraciet is te donker. Indien ventilatievoorzieningen in de gevel(kozijnen) worden opgenomen dienen deze verholten te worden uitgevoerd.

De commissie stemt in met de uitbreiding ter hoogte van de eerste verdieping en het dakterras ter hoogte van de tweede verdieping. Zij vormen geen aantasting van de cultuurhistorische waarden van het beschermde stadsgezicht. Het afstappen van schuiframen is, gezien de kozijnprofielen in de bestaande gevelwand, denkbaar in deze context.

Tot slot vraagt de commissie om van de belendingen in de voor- en achtergevel tenminste de buurpanden geheel te tekenen. Zij constateert dat de bestaande tekeningen niet kloppend zijn getekend. De tekenwijze van het bestaande pand is niet representatief voor de rijkdom aan ornamentiek en detail die het bestaande pand kent (het betreft o.a. de mansarde rechts en de metselwerkdetaillering/verbijzonderingen).

3 Kerklaan 34

Wcie 20230607/202315630

Bouwen: het vergroten van de woning Kerklaan 34 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota .

Eerder achtte de commissie een opbouw op deze woning denkbaar maar stemde zij niet in met het ontwerp. In het voorliggende aangepaste ontwerp zijn stappen gezet, de commissie kan echter niet instemmen met de voorgestelde uitwerking.

De commissie stemt in met de voorgestelde hoofdvorm en de helling van 60 graden. Voor een woning in hetzelfde bouwblok, op nummer 93, loopt tevens een aanvraag voor een dakopbouw. Voor een zorgvuldige aansluiting van de verschillende dakopbouwen op dit bouwblok vraagt de commissie om in het (mogelijke) toekomstbeeld geen zijschild toe te passen ter hoogte van Ooststraat nr. 93 zoals nu getekend maar de architectonische eenheid recht te beëindigen. Dit vraagt om een nieuwe positionering van de dakkapellen binnen het dakvlak. De horizontaal gelede dakkapel op de hoek beoordeelt de commissie als zorgvuldig in relatie tot de onderliggende gevel. De overige dakkapellen dienen, zoals getekend, een tweedeling te kennen.

Ten aanzien van de detaillering vraagt de commissie om meer reliëf, meer negge voor de dakkapellen, ze zijn te vlak gedetailleerd. In het detail van de loggia is een beëindiging met een chaperonpan zorgvuldig in plaats van het voorgestelde hekwerk. Tevens vraagt zij om de pui ter plaatse van de loggia in een donkergroene kleur (zoals de bewegende delen) in plaats van een witte kleurstelling uit te voeren zodat deze meer wegvalt.

In het algemeen vraagt de commissie de kleur- en materiaalstaat aan te vullen met specificaties en kleurcodes, afgestemd op de kleuren van aangrenzende woning in de Ooststraat. Aangezien er geen ventilatievoorzieningen getekend zijn gaat de commissie ervanuit dat er natuurlijke ventilatie zonder gevelroosters wordt toegepast.

4 Kornoeljestraat 92

Wcie 20230607/202317360

Bouwen: het vergroten van de woning Kornoeljestraat 92 door het maken van een dakopbouw met een dakterras.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota .

Hoewel de commissie zich een dakopbouw op dit bouwblok kan voorstellen, stemt zij niet in met de gekozen hoofdvorm en architectonische uitwerking. Op de hoeken van dit bouwblok zijn opbouwen in de vorm van een schild (hoek Kornoeljestraat/Pippelingstraat) en een opbouw in de vorm van doorgemetselde gevels zonder behoud van de dakrand (hoek Kornoeljestraat Pompoenstraat) gerealiseerd.

De samenhang van het onderhavige blok wordt in belangrijke mate bepaald door de bestaande geprononceerde uitkragende dakrand. Behoud hiervan is essentieel voor behoud van samenhang in de gevelwand door de tijd heen.

De commissie kan niet instemmen met de voorgestelde doorgemetselde dakopbouw. Het over een grote lengte doorbreken van de dakrand levert in de toekomst een reeks dakopbouwen op die zich in hiërarchie niet goed verhouden tot de reeds gerealiseerde dakopbouwen op de koppen van dit bouwblok en tot het architectonisch ensemble. De commissie kan zich een dakopbouw in de vorm van een schild voorstellen, in het verlengde van de reeds gerealiseerde dakopbouwen met schildtypologie op dit bouwblok. Wellicht is een dakopbouw doorgemetseld vanuit de voorgevel en met behoud van de dakrand tevens denkbaar als typologie. Een rustige, ondergeschikte, aan de architectuur gehechte toevoeging met een eigen ritme kan dan het uitgangspunt zijn. De commissie vraagt om een (mogelijk) toekomstbeeld inclusief de gerealiseerde dakopbouwen op de hoeken van het bouwblok. Ook voor de achtergevel is dit beeld wenselijk. De introductie van een gemetselde penant ook links ter hoogte van de woningscheiding zou meer samenhang en ritme kunnen brengen in de achtergevel. Wellicht dat een symmetrische plaatsing van de pui in de gevelwand tussen de twee schoorstenen tot een betere ondersteuning van dit ritme leidt.

De detaillering, materialisering en het kleurgebruik zijn bij deze beoordeling niet meegenomen.

5 Loosduinse Hoofdstraat tussen 178 en 182A

Wcie 20230607/202220602

Bouwen: het oprichten van een appartementengebouw Loosduinse Hoofdstraat tussen 178 en 182A van 6 appartementen.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan zich een nieuw pand, dat hier de dorpse straatwand afmaakt voorstellen, maar zij stemt niet in met de nu voorgesteld architectuur, hoofdopzet en uitwerking.

De commissie constateert dat het bestaande straatbeeld wordt bepaald door individuele panden en brede blokken in verschillende architectuurstijlen, met winkels op straatniveau. In het voorliggende ontwerp mist de commissie een duidelijk architectonische invalshoek in deze Loosduinse dorpsstraat met uiteenlopende architectuur, die de voorgestelde invulling op deze schakelpositie rechtvaardigt. De commissie mist een duidelijke analyse van de bestaande gevelwand in relatie tot de nieuwe toevoeging. De directe belendingen en bredere context ontbreken. Een zorgvuldige hechting aan de bestaande gevelwand en context dient te worden voorgesteld en geborgd.

De commissie kan zich een plan voorstellen, dat qua vormgeving, kleur en materiaal, aansluit bij de naastgelegen jaren '60 architectuur met horizontaal gelede gevels in metselwerk. Een afwerking van de gevels in stucwerk is niet denkbaar.

Zij vraagt tevens om de uitstraling van het programma op de begane grond aan te sluiten bij het straatbeeld met winkelpuien en het programma van de bovenliggende verdiepingen op een passende manier te vertalen naar de indeling van de voorgevel.

Om de inpassing van het plan in zijn omgeving goed te kunnen beoordelen ziet de commissie graag bij een volgende behandeling van dit plan een tekening van het ontwerp met belendende gebouwen voorgelegd.

Gezien de impact van de gevraagde wijzigingen en het deels ontbreken van detaillering, heeft de commissie de detaillering niet beoordeeld. De commissie verwacht volledige beeldbepalende details, inclusief kleur- en materiaalspecificaties.

6 Ooststraat 93

Wcie 20230607/202318393

Bouwen: het vergroten van de woning Ooststraat 93 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan zich een dakopbouw met de gekozen hoofdopzet op deze woning voorstellen, maar stemt op onderdelen van de architectonische uitwerking niet in met het voorliggende ontwerp.

De commissie oordeelt positief dat aansluiting is gezocht bij het reeds vergunde plan op Ooststraat 81. Voor Kerklaan 34, op hetzelfde bouwblok, loopt tevens een aanvraag voor een dakopbouw. De commissie vraagt om de dakkapellen in maat en vormgeving op elkaar af te stemmen. Zij ziet graag dat één dakkapel per beukmaat wordt gehanteerd in plaats van twee dakkapellen. In overeenstemming met het naastgelegen blok kan de commissie zich meer gedrukte en horizontaal gelede dakkapellen voorstellen. Ventilatioorosters ontbreken in de details, deze dienen verholten boven de ramen te worden opgenomen. Voor meer reliëf adviseert de commissie om de zinken zijwang de hoek om te zetten. Zij ziet voor de volgende behandeling graag een verholten gootdetail, over de zinken zijwang met de schildkap, voorgelegd. De hellingshoek van de schildkap dient met 60 graden uitgevoerd te worden en op tekening vermeld te worden.

In het algemeen vraagt de commissie de kleur- en materiaalstaat aan te vullen met specificaties en kleurcodes, en de details te maatvoeren, bijvoorbeeld ter plaatse van bestaande en nieuwe boeidelen. Om in lijn te blijven met het vergunde plan op nr. 81, dient de bestaande dakrand in de achtergevel gehandhaafd te worden.

7 Rijswijkseweg 127

Wcie 20230607/202314568

Bouwen/ Cultuurhistorie: het veranderen en vergroten van het gebouw aan de Rijswijkseweg 127 van kantoor naar wonen door het toevoegen van 7 appartementen, het maken van een aanbouw op de begane grond, een uitbouw op de 2e verdieping,

een extra bouwlaag en het wijzigen van de draagconstructie voor de indeling naar 7 appartementen.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

Het voorstel leidt niet tot behoud of versterking van de cultuurhistorische waarden van het gemeentelijk beschermd stadsgezicht. De commissie acht een vergroting van het pand in de vorm van een extra bouwlaag niet denkbaar.

Het onderhavige bestaande pand maakt deel uit van een relatief zuiver, hoogwaardig en samenhangend architectonisch ensemble. Het ensemble kent een zorgvuldige beëindiging en is duidelijk 'af'. De panden aan weerszijden van het ensemble zijn zelfstandige eenheden en zouden, gezien de schaal van een dakopbouw, in verdrukking komen. De commissie oordeelt dat het voorliggend plan het totale beeld van dit complex uit evenwicht zou brengen en aantasten. Het bouwblok is erg ondiep ter plekke van het ensemble wat een opbouw aan de achterzijde moeilijk voorstelbaar maakt en het staat nabij het kruispunt met de Van Musschenbroekstraat en opent zich daar, waardoor de opbouw tevens vanaf deze straat aan de achterzijde storend zichtbaar zou blijven.

Een toevoeging aan de bestaande architectuur is slechts mogelijk als de kenmerken die de cultuurhistorische waarden van het beschermd stadsgezicht bepalen, gerespecteerd worden en waar mogelijk versterkt. In het onderhavige voorstel gebeurt dit niet. De commissie beoordeelt de voorgestelde toevoeging aan de bestaande architectuur als een aantasting van het beschermde stadsgezicht.

8 Sibergstraat 42 en 44

Wcie 20230607/202317596

Bouwen: het veranderen en vergroten van de woningen Sibergstraat 42 en 44 door het maken van een dakopbouw, een dakterras en een constructieve doorbraak.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Hoewel de commissie zich een dakopbouw op dit bouwblok voor kan stellen en de keuze voor een schildkap met dakkapellen onderschrijft kan zij niet instemmen met de architectonische uitwerking.

Voor een rustig beeld en een regelmatig ritmiek, adviseert de commissie één maat tussen alle dakkapellen aan te houden, namelijk de afmeting die boven de portiek is aangehouden.

De commissie ziet graag de zijwangen van de dakkapellen uitgevoerd in zink, het materiaal de hoek omgezet en voor meer plasticiteit de kozijnen iets teruggelegd. Voor de schildkap adviseert zij een dakhelling van maximaal 70 graden te hanteren. De keuze voor oranje dakpannen acht de commissie niet voorstelbaar en ziet daarvoor in de plaats graag de OVH blauwgesmoorde dakpan.

De rechterpui in de achtergevel dient consequent zoals in de plattegrond en gelijk aan de linkerpui, als openslaande deuren getekend te worden en niet als een vouwpui. Zij vraagt de ventilatieroosters verholen op te nemen boven de kozijnen in de details.

De commissie merkt op dat een aantal beeldbepalende details ontbreekt en ziet deze bij de volgende behandeling graag voorgelegd. Zij adviseert een detail van de verholen goot, ter plaatse van de aansluiting van de dakkapel met de schilkap toe te voegen. Een detail over de kantpan beëindiging op de wachtgevel en het dakrand detail boven de wachtgevel ontbreken eveneens. Boeiboorden boven de wachtgevels zijn hier niet voorstelbaar.

De commissie constateert dat met name in de achtergevel de gevelaanzichten niet overeenkomen met de bestaande situatie en vraagt deze kloppend te maken. De commissie vraagt tevens om de details te voorzien van maatvoeringen en de specificatie van kleuren en materialen compleet te maken. De tekeningen, details en tekstuele toelichtingen dienen compleet en consistent te zijn om tot een weloverwogen beoordeling te komen.

9 Vijzelstraat 2

Wcie 20230607/202314756

Bouwen (beginselaanvraag): het vergroten van de woning Vijzelstraat 2 door het maken van een extra bouwlaag ten behoeve van een zelfstandige woning.

Niet akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Eerder kon de commissie zich een dakopbouw op dit bouwblok voorstellen en onderschreef zij de voorgestelde hoofdvorm, op onderdelen van de architectonische uitwerking kan zij er echter niet mee instemmen.

De commissie constateert in het voorliggende aangepaste ontwerp nog steeds inconsequenties in het tekenwerk en merkt op dat een groot deel van de eerdere bezwaren niet zijn aangepast. De commissie ziet zich dan ook genoodzaakt haar eerdere advies te herhalen en vraagt de tekeningen kloppend te maken en op elkaar af te stemmen.

Een alzijdige afgeknotte schildkap, zoals op het tegenoverliggende hoekpand, op de badhuisstraat 208, acht de commissie voorstelbaar. De dakkapel aan de Badhuisstraat is te groot voor het dakvlak en dient ondergeschikter opgelost of weggelaten te worden.

De gehele architectonische uitwerking en detaillering van de dakopbouw dient afgestemd te zijn op het onderhavige pand uit de vroege wederopbouwperiode. Denk bijvoorbeeld aan detaillering van boeiboorden en kozijnen. De commissie pleit voor de toepassing van een leipan, zonder boeideel, aansluitend bij de moderne vormgeving van het onderliggende pand.

Gezien de steile kappen in de omgeving is een schildkap met een maximale hellingshoek van 75 graden toegestaan. Eventuele ventilatieroosters dienen verholten opgenomen te worden. Een aantal tekeningen ontbreken, zoals een achtergevelaanzicht en een verticaal detail ter plaatse van de beëindiging van de kap.

De commissie wil nog meegeven om de witte verf op het metselwerk op de begane grond van de gevel te laten verwijderen. De reclamezone/uitingen zijn nog altijd te hoog op de gevel voor de woonverdieping gepositioneerd, nemen het zicht weg op het oorspronkelijke gevelmetselwerk, en zijn te groot en grof in relatie tot de achterliggende gevel en context. Een reclame-uiting in grootte en positionering zorgvuldig ontworpen in relatie tot de bestaande schoonmetselwerk gevelwand is denkbaar.

De commissie vraagt om aandacht te besteden aan de uitwerking van details, deze te voorzien van maatvoeringen en de specificatie van kleuren en materialen compleet te maken. Een nauwkeurige weergave van de bestaande situatie is nodig om het voorstel goed te kunnen beoordelen.

Karen van Vliet

Plv. voorzitter Welstands- en Monumentencommissie